

मुक्तस्वाध्यायपीठम्
(Institute of Distance Education)

राष्ट्रीयसंस्कृतसंस्थानम् (मानितविश्वविद्यालयः)

५६-५७, इन्स्टीट्यूशनल-एरिया, जनकपुरी,
नवदेहली - ११००५८

शास्त्रिसेतु - तृतीयपत्रम्
प्रदत्तकार्यम् (Assignment)

2016-17

पत्रम् - .....विषयः - .....
अध्येतुः नाम - .....पञ्जीकरणसंख्या - .....
अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकाप्रेषणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा उत्तराणि विलिख्य एतत्पुस्तिकाप्रत्यर्पणदिनाङ्कः - .....

अध्येतुः हस्ताक्षरम्

मूल्याङ्कनकर्तुः नाम - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा एतत्पुस्तिकाप्राप्तिदिनाङ्कः - .....
मूल्याङ्कनकर्त्रा मूल्याङ्कनानन्तरं संस्थाने समर्पणदिनाङ्कः - .....
अध्येत्रा प्राप्ताङ्काः -

खण्डाः	निर्धारिताङ्काः	प्राप्ताङ्काः
खण्डः - क	20 X 02 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ख	05 X 08 = 40 अङ्काः	
खण्डः - ग	02 X 10 = 20 अङ्काः	
	पूर्णाङ्काः 100	प्राप्ताङ्काः .....

मूल्याङ्कनपुरस्सरं परामर्शैः सह अध्येतुः कृते एतत्पुस्तिकायाः पुनःप्रेषणदिनाङ्कः - .....
.....

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

स्थानम् .....
दिनाङ्कः .....

अध्येतुः कृते परामर्शाः,

प्रिय अध्येता ! भवता/ भवत्या पूरितं प्रदत्तकार्यम् अवलोकितम्। मूल्याङ्कनं कृतम्। मूल्याङ्कनस्य
आधारेण कुत्र कुत्र भवदीयः दोषः/लोपः/विस्मृतिः/भ्रान्तिः अभवत् इति ज्ञात्वा स्वाध्यायं पुनः प्रवर्तयतु ।
शुभकामनाः ॥

मूल्याङ्कनकर्तुः हस्ताक्षरम्

दिनाङ्कः .....

शास्त्रिसेतु - तृतीयपत्रम्

विषयः - संक्षेपरामायणम् (40 अङ्काः) सन्धि-समास-कारकाणां परिचयः (60 अङ्काः)

निर्देशः - अस्य प्रश्नपत्रस्य शतम् (100) अङ्काः निर्धारिताः सन्ति एवम् अस्मिन् त्रीणि (3) खण्डानि सन्ति। अध्येत्रा एषु समाहितानां प्रश्नानामुत्तरं पृथग्विहित-विस्तृत-निर्देशानुसारेण देयम्।

Note - This paper is of one hundred (100) marks containing three (3) sections. Candidates are required to attempt the questions contained in these sections according to the detailed instructions given therein.

खण्डः - क

प्रश्नाः - सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः

अङ्काः - 100

I अधोलिखितस्य पदच्छेदं कुरुत-

अङ्काः - 01X02 = 02

1. ततः सुग्रीववचनाद्धत्वा वालिनमाहवे।
सुग्रीवमेव तद्राज्ये राघवः प्रत्यपादयत्॥

अथवा

श्लोके रिक्तस्थानानि पूरयत-
रक्षिता स्वस्य ..... स्वजनस्य च .....।
..... धनुर्वेदे च .....॥

2. अधोलिखितस्य भावार्थं लिखत

अङ्काः - 01X 03 = 03

तत्र लङ्कां समासाद्य पुरीं रावणपालिताम्।
ददर्श सीतां ध्यायन्तीमशोकवनिकां गताम्॥

अथवा

दर्शयामास चात्मानं समुद्रः सरितां पतिः।
समुद्रवचनाच्चैव नलं सेतुमकारयत्॥

3. श्लोकं पठित्वा उत्तराणि लिखत

अङ्काः- 01X05 = 05

उत्समयित्वा महाबाहुः प्रेक्ष्य चास्थि महाबलः।
पादाङ्गुष्ठेन चिक्षेप सम्पूर्णं दशयोजनम्॥

- (क) श्लोके 'महाबलः' इति कस्य विशेषणम्?
(ख) रामः किं चिक्षेप?
(ग) अस्थि कियत् दूरं गतम्?
(घ) रामः किं कृत्वा अस्थि चिक्षेप?
(ङ) रामः केन अस्थि चिक्षेप?

4. अधोलिखितपदानां विग्रहवाक्यं लिखत- अङ्काः- 01x05 = 05
 (क) यशस्वी (ख) पतिव्रता (ग) महाकपिः
 (घ) महाबाहुः (ङ) अशोकवनिका
5. अधोलिखितपदानां वाक्ये प्रयोगं कुरुत- अङ्काः- 01x05 = 05
 (क) अनघः (ख) कौतुहलम् (ग) निरामयः
 (घ) आत्मजः (ङ) दिदृक्षुः
6. अधोलिखित पदानां समानार्थकपदानि लिखत- अङ्काः- 01x05 = 05
 (क) अग्निः (ख) कल्मषम् (ग) परुषम्
 (घ) अर्णवः (ङ) आहवः
7. अधोलिखितेषु कयोश्चित् द्वयोः लिटि रूपाणि लिखत- अङ्काः- 02x2/1= 05
 (क) गम् (ख) कृ (ग) दृश्
8. श्रीरामस्य चरित्रचित्रणं संक्षेपरामायणाधारेण कुरुत। अङ्काः- 01x10 = 10
 अथवा
 संक्षिप्तां रामायणीं कथां सरलसंस्कृतभाषया दशसु वाक्येषु लिखत।
खण्डः - ख
9. दीर्घस्वराः कति? ते च के? अङ्काः- 01x02 = 02
 अथवा
 अयोगवाहः कति? ते च के?
10. उच्चारणस्थानानि लिखत- अङ्काः- 01x03 = 03
 (क) लृ-त-ध-स = ...
 (ख) इ-य-श-च = ...
 (ग) ए-ऐ = ...
 अथवा
 बाह्याभ्यन्तरप्रयत्नौ कतिविधौ? नामानि लिखत।
11. यथानिर्देशम् उत्तरत- अङ्काः- 02x03 = 06
 (क) श्चुत्वसन्धिसूत्रं सोदाहरणं लिखत।
 (ख) प्रगृह्यसंज्ञासूत्रं सोदाहरणं लिखत।
 (ग) गुणसन्धिसूत्रं सोदाहरणं लिखत।
 अथवा
 सन्धिच्छेदं कृत्वा सन्धेः नाम लिखत-
 (क) वागीशः (ख) भवति (ग) हरिष्टीकते

12. सन्धिं कुरुत- अङ्काः- 01x05 = 05
 (क) सु+उक्तिः (ख) नमः+करोति
 (ग) मुनीन्+जितवान् (घ) षड्+नवतिः
 (ङ) मधु+अरिः

13. वृद्धिसन्धेः अथवा ष्टुत्वसन्धेः सोदाहरणं विवरणं कुरुत। अङ्काः- 01x04 = 04

खण्डः - ग

14. विभक्तिः कतिविधा भवति? नामानि लिखत। अङ्काः- 01x01 = 01

15. अनुक्ते कर्मणि का विभक्तिः भवति? अङ्काः- 01x01 = 01

अथवा

उक्ते कर्तरि का विभक्तिः भवति?

16. प्रातिपदिकार्थलिङ्गपरिमाणवचनमात्रे का विभक्तिः भवति? अङ्काः- 01x01 = 01

अथवा

द्विकर्मकधातूनां योगे का विभक्तिः भवति?

17. निर्धारणार्थं के विभक्त्यौ भवतः? अङ्काः- 01x01 = 01

18. 'कृष्णस्य गमनम्' अत्र ..... क्रियायोगे कर्तुः ..... विभक्तिः भवति? अङ्काः- 01x01 = 01

अथवा

यत् विकृतम् अङ्गं तद्वाचकात् शब्दात् का विभक्तिः भवति?

19. सम्प्रदानसंज्ञाविधायकसूत्रं किम्? सोदाहरणं लिखत। अङ्काः- 01x02 = 02

अथवा

करणसंज्ञा विधायकसूत्रं किम्? सोदाहरणं लिखत।

20. बिभेति, रक्षति इत्यनयोः पदयोः प्रयोगे का विभक्तिः भवति? अङ्काः- 01x02 = 02

सोदाहरणं लिखत।

21. क्रुध्यति, स्पृह्यति इत्यनयोः पदयोः प्रयोगे का विभक्तिः भवति? अङ्काः- 01x02 = 02

सोदाहरणं लिखत।

22. नमः, परितः इत्यनयोः पदयोः वाक्ये प्रयोगं कुरुत। अङ्काः- 01x02 = 02

23. कारकविभक्तयः कति? नामानि लिखत। अङ्काः- 01x02 = 02

अथवा

उपपदविभक्तयः कति? नामानि लिखत।

24. अधिकरणकारकस्य विशदविवरणं कुरुत। अङ्काः- 01x05 = 05

अथवा

कर्मकारकस्य विशदविवरणं कुरुत।

खण्डः - घ

25. केषाञ्चन पञ्चपदानां विग्रहवाक्यं लिखत। अङ्काः- 01x05 = 05

(क) नीलघटः (ख) व्याघ्रभीतः (ग) अतिहिमम्

(घ) पञ्चगवधनः (ङ) रामलक्ष्मणौ (च) सिंहासनम्

(छ) द्वित्राः

26. समस्तपदं लिखित्वा समासनाम लिखत- अङ्काः- 02x05 = 10
- (क) कालम् अनतिक्रम्य (ख) भाग्यं श्रितः
- (ग) चन्द्र इव मुखं यस्याः सा (घ) सूर्यश्च चन्द्रमाश्च
- (ङ) चतुर्णां युगानां समाहारः
27. तत्पुरुषसमासस्य अथवा बहुव्रीहिः समासस्य सोदहारणं वर्णनं कुरुत। अङ्काः- 01x05 = 05

